

A thick black L-shaped frame surrounds the text. The top horizontal bar is on the left, the left vertical bar is on the left, and the bottom horizontal bar is on the right.

SÉMANTICKÉ ASPEKTY KATALOGIZACE I.

18. 9. 2017

PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Předmět kurzu

- Sémantické
- aspekty
- katalogizace

Sémantické

- Sémantický = týkající se významu znaků
 - *Znak (například bibliografický a katalogizační záznam)*
 - ↓
 - *Význam*
 - Intenze (pojem, např. entity dílo, vyjádření, provedení)
 - Extenze (soubor předmětů, například entita jednotka)

Aspekty

- Aspekt = úhel pohledu
 - *Preference sémantiky před syntaktikou a pragmatikou*
 - *Práce spíše s pojmem dokument než informace*
 - *Primát objektu před subjektem (realismus)*

Katalogizace

- *Jmenný a věcný popis dokumentů, někdy chápaný úžeji pouze jako jmenný popis dokumentů, jindy obecněji jako tvorba katalogizačních záznamů pro různé druhy katalogů a jejich organizace. (TDKIV)*

Čím se budeme zabývat?

- Katalogizační pravidla RDA
- Základy výměnného formátu MARC 21
- Funkční požadavky na bibliografické záznamy (FRBR)
- Základní poznatky obecné sémantiky

Literatura

- [STODOLA, Jiří](#). *Sémantické aspekty katalogizace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Elportál. ISSN 1802-128X.
- IFLA. *Ustanovení mezinárodních principů katalogizace* [online]. 2009, [cit. 2011-09-02]. Dostupný z WWW: http://www.ifla.org/files/cataloguing/icp/icp_2009-cs.pdf
- IFLA. *Funkční požadavky na bibliografické záznamy*. Překlad Ludmila Celbová. Praha : Národní knihovna České republiky, 2002. iii, 117 s. ISBN 80-7050-400-5.
- [STODOLA, Jiří](#). *Katalogizace dokumentů pro zrakově postižené: podle pravidel AACR2 ve formátu MARC 21 s přihlédnutím k pravidlům RDA*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 125 s. ISBN 978-80-210-7764-5. doi:10.5817/CZ.MUNI.M210-7764-2014. Dostupné z WWW: <http://www.teiresias.muni.cz/download/katalogizace-2014.pdf>

Požadavky na ukončení kurzu

Prezenční studenti

- 75% účast na přednáškách
- kolokvium

Kombinovaní studenti

- seminární práce v rozsahu 3 600 znaků, vložit do odevzdárny nejpozději na konci zkouškového období
- kolokvium

Dokument a informace

- pojem dokumentu byl v knihovní a informační vědě nahrazen pojmem informace;
- knihovní a informační věda se od původního studia informačních objektů (dokumentů) a systémů přeorientovala na výzkum uživatelů (tzv. kognitivní obrat);
- a posléze na výzkum tvůrců informací (tzv. sociální obrat).

Důsledky

- ztráta identity knihovní a informační vědy (stává se součástí jednak vědy o počítačích, jednak vědy kognitivní, a vlastně i součástí sociologie vědění);
- roztržka mezi teoretickou knihovní a informační vědou a její praktickou aplikací – knihovnictvím (knihovníci stále pracují s hmotnými nosiči informací – dokumenty, nikoliv s abstraktně chápanými informacemi. Zajímají je primárně tyto dokumenty samotné, ne jejich uživatelé či tvůrci, kteří stojí na vstupu a výstupu informačního procesu, jednoduše řečeno: centrem zájmu knihovnictví jsou dokumenty; tvůrci informací a jejich uživatelé jsou centrem zájmu knihovnictví jakožto tvůrci a uživatelé dokumentů; zaměřenost na dokumenty je tedy primární, od ní je možno odvozovat sekundární zájem o tvůrce a uživatele informací

Paradigmatické obraty v IV

1. Od dokumentu k informaci (vliv počítačové vědy)
2. Od informačního systému k uživateli informací (vliv kognitivní vědy)
3. Od uživatele informací k tvůrcům informací
4. Od tvůrců informací k bibliografickému univerzu

Od dokumentu k informaci

- Informační pramen = hmotný nebo energetický nosič + informace
- Dokument = hmotný nosič informace
- Informace = sémantický obsah informačního pramene

- Vliv počítačové vědy, snaha o exaktnost

Od informačního systému k uživateli

- Kognitivní obrat, metodologický individualismus
- Odvrat od reprezentace informace v dokumentu
- Zájem o reprezentaci informace v mysli uživatele (teorie ASK)

Od uživatele k tvůrcům informací

- Sociální obrat, metodologický kolektivismus
- Jak určitá sociální skupina konstruuje informace (pojem domény)

Od tvůrců informací k bibliografickému universu

- Teoretické volání po návratu pojmu dokumenty
- Praxe – studie Funkční požadavky na bibliografické záznamy
- Pojem bibliografické universum = vše, co se týká sbírek paměťových institucí

Přečíst

- STODOLA, Jiří. Dokumenty pro uživatele se zrakovým postižením v kontextu knihovní a informační vědy: od zkoumání uživatelů a tvůrců informací k bibliografickému univerzu. *Knihovna*, 2012, roč. 23, č. 2, s. 22-34. ISSN 1801-3252. Dostupné také z www: <http://oldknihovna.nkp.cz/knihovna122/stodola.htm>
- STODOLA, Jiří. Úvod. In: *Sémantické aspekty katalogizace*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Dostupné z www: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/js14/katalogizace/web/pages/01-uvod.html>